

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

Framställning om ändring i 52 kap. socialförsäkringsbalken (2010:110)

Sammanfattning

Försäkringskassan föreslår en ändring i 52 kap. 10 § första stycket socialförsäkringsbalken (SFB) med innebörden att den som ansöker om anpassningsbidrag för körträning ska ingå i bilstödet målgrupp. Vidare föreslås en ändring i 52 kap. 19 a § SFB med innebörden att de begränsningar som gäller för standardutrustning och normalt förekommande tilläggsutrustning inte ska gälla för anpassningsbehov som uppstår efter att anpassningsbidrag har lämnats för första gången till den försäkrade för fordonet.

Bakgrund

Vid 2017 års reform av bilstödet infördes en ny reglering som gäller att anpassningsbidrag kan lämnas för kostnader för körträning (52 kap. 8 § 4 SFB). Det gjordes dock inte någon ändring i bestämmelsen som reglerar bilstödet målgrupper (52 kap. 10 § SFB). Detta innebär att anpassningsbidrag för körträning skulle kunna lämnas till en försäkrad som inte ingår i någon av målgrupperna.

Vid 2020 års reform gjordes en ändring i 52 kap. 19 a § SFB som reglerar vissa begränsningar i rätten till anpassningsbidrag. Ändringen innebar att det som föreskrevs om anpassningsbidrag för standardutrustning och normalt förekommande tilläggsutrustning placerades i det andra stycket i stället för i det första stycket. Genom denna ändring kan anpassningsbidrag numera lämnas för sådan utrustning om det finns särskilda skäl för det.

I lagstiftningsarbetet som föregick ändringen påpekade flera av remissinstanserna att anpassningsbidrag för särskilda originalmonterade anordningar eller normalt förekommande tilläggsutrustning bör kunna beviljas för sökanden även när behoven har uppstått under bilstödsperioden. Regeringen delade denna bedömning. (Jfr prop. 2019/20:107 s. 25, Förbättrade möjligheter till bilstöd)

Det finns inte någon möjlighet att göra undantag från det som föreskrivs om standardutrustning, normalt förekommande tilläggsutrustning och

originalmonterade anordningar i 52 kap. 19 a § andra stycket SFB. Försäkringskassan ska därför tillämpa denna bestämmelse vid varje tillfälle som anpassningsbidrag söks för en ändring av fordonet eller anskaffning av en särskild anordning på fordonet. Detta innebär alltså att samma prövning ska göras när den försäkrade behöver anpassa sin bil under bilstödsperioden som när den försäkrade köper en ny bil.

Överväganden och förslag

Hänvisning till 52 kap. 8 § 1–4 SFB i bestämmelsen som reglerar bilstödets målgrupper 52 kap. 10 § SFB

Försäkringskassans förslag: Bestämmelsen som reglerar bilstödets målgrupper i 52 kap. 10 § SFB behöver kompletteras med en hänvisning till 52 kap. 8 § första stycket 4.

Vid reformen 2017 infördes en ny reglering som gäller att bilstöd kan lämnas för kostnader för körträning som behövs före och efter en anpassningsåtgärd. Det infördes därför en ny fjärde punkt i bestämmelsen som reglerar för vilka ändamål det kan lämnas bilstöd för enligt 52 kap. 8 § första stycket SFB. Emellertid kompletterades inte bestämmelsen i 52 kap. 10 § SFB, som reglerar bilstödets målgrupper, med en hänvisning till 52 kap. 8 § 4 första stycket SFB. Det finns inget som tyder på att den som kan komma i fråga för anpassningsbidrag för körträning inte ska ingå i bilstödets målgrupper. Enligt Försäkringskassan framstår det som ett rent förbiseende i lagstiftningsarbetet att en sådan hänvisning inte gjordes. Försäkringskassan föreslår därför ett förtydligande som avhjälper detta eventuella förbiseende genom en ändring av 52 kap. 10 § första stycket första meningen SFB på så sätt att bestämmelsen kompletteras med en hänvisning till 52 kap. 8 § 4 första stycket SFB.

Begränsningarna i 52 kap. 19 a § andra stycket SFB

Försäkringskassans förslag: Begränsningarna som gäller kostnader för anordningar som är att anse som standardutrustning i bilen eller normalt förekommande tilläggsutrustning till bilen i 52 kap. 19 a § andra stycket SFB ska gälla endast när det ska lämnas anpassningsbidrag till den försäkrade för fordonet för första gången.

Ett syfte med reformen av bilstödet 2017 var att motverka att regelverket styrde mot anpassning av bil. Därför infördes principen att efteranpassningar av en bil endast ska göras när behoven inte kan tillgodoses genom köp av en bil som redan i sitt originalutförande har lämpliga mått, egenskaper eller anordningar. Mot bakgrund av reformens konsekvenser bestämdes, genom lagändringen den 1 oktober 2020, att anpassningsbidrag ska kunna lämnas för sådant som är att anse som standardutrustning i bilen eller normalt förekommande tilläggsutrustning till bilen om det finns särskilda skäl. (Jfr prop. 2019/20:107 s. 20 f.)

Det framgår av samma proposition (s. 25) att syftet med begränsningen av anpassningsbidrag för standardutrustning, normalt förekommande tilläggsutrustning eller originalmonterade anordningar är att skapa incitament

för den enskilde att välja en bil som redan har sådan utrustning. När det gäller behov som uppstår under bilstödsperioden och som varken fanns eller kunde förutses vid inköpet av bil, finns dock inte längre möjligheten att välja en bil som har sådan utrustning redan inmonterad.

Det finns emellertid inte någon möjlighet att göra undantag från det som föreskrivs om standardutrustning, normalt förekommande tilläggsutrustning och originalmonterade anordningar i 52 kap. 19 a § andra stycket SFB. Försäkringskassan ska därför tillämpa denna bestämmelse vid varje tillfälle som anpassningsbidrag söks för en ändring av fordonet eller anskaffning av en särskild anordning på fordonet.

Enligt de nu gällande begränsningarna i 52 kap. 19 a § andra stycket som gäller särskilt lämpad personbil (18 b §) eller originalmonterade anordningar (18 c §) kan nytt anpassningsbidrag beviljas för förändringar av den försäkrades behov som medför att ytterligare anpassningar är nödvändiga och som inte fanns vid prövningen av rätten till tilläggsbidrag (jämför prop. 2016/17:4 s. 88, Ett reformerat bilstöd). Dessa begränsningar ska alltså tillämpas under bilstödsperioden. Men då endast för behov som fanns vid prövningen av rätten till tilläggsbidrag. Något motsvarande framgår dock inte vad gäller anordningar som är att anse som standardutrustning i bilen eller normalt förekommande tilläggsutrustning till bilen.

Enligt de nu gällande begränsningarna för standardutrustning och normalt förekommande tilläggsutrustning ska dessa tillämpas vid varje tillfälle som anpassningsbidrag söks för en ändring av fordonet eller anskaffning av en särskild anordning på fordonet. Det krävs alltså särskilda skäl för att anpassningsbidrag ska beviljas för sådana anordningar som är att anse som standardutrustning eller normalt förekommande tilläggsutrustning. Detta gäller även för sådan anpassning som behövs med anledning av att den försäkrades behov av anpassning har förändrats och som uppkommer under bilstödsperioden.

Som Försäkringskassan tolkar förarbetsuttalandet (s. 25, prop. 2019/20:107) är det tveksamt om det är regeringens mening att dessa begränsningar ska tillämpas för behov som uppstår under bilstödsperioden, då den försäkrade inte har möjlighet att välja någon bil, vilket alltså blir följden av den nu gällande lagtexten.

Mot denna bakgrund föreslår Försäkringskassan en lagändring i form av att ett nytt stycke införs i 52 kap. 19 a § SFB. Stycket innebär att begränsningarna i andra stycket för anordningar som är att anse som standardutrustning i bilen eller för normalt förekommande tilläggsutrustning till bilen inte ska gälla för behov av anpassning som har uppkommit efter att anpassningsbidrag har lämnats till den försäkrade för fordonet för första gången.

Med den föreslagna lydelsen bör begränsningarna för standardutrustning och normalt förekommande tilläggsutrustning kunna tillämpas för behov av anpassning som fanns när Försäkringskassan prövade rätten till anpassningsbidrag till den försäkrade för första gången för fordonet. Detta

innebär att för behov som uppstår senare ska begränsningarna i 52 kap. 19 a § andra stycket SFB inte tillämpas. Anpassningsbidrag kommer alltså inte att kunna nekas med hänsyn till denna bestämmelse när det gäller behov som uppstår senare. Anpassningsbidrag kan dock ändå nekas om förutsättningarna i 52 kap. 19 § SFB inte är uppfyllda.

Till denna framställning fogas förslag till ändring i 52 kap. 10 § första stycket och 52 kap. 19 a § socialförsäkringsbalken (bilaga med författningsförslag).

Kostnader, konsekvenser för felaktiga utbetalningar och ikraftträdande

Förvaltningskostnader

Den föreslagna ändringen i 52 kap. 10 § första stycket SFB skulle innebära att Försäkringskassan, i samtliga ärenden om anpassningsbidrag till körträning, utreder om den försäkrade ingår i någon av bilstödet målgrupper. Eftersom en ansökan om anpassningsbidrag för körträning ofta innefattar även andra bidrag, vilka kräver att den försäkrade ingår i någon av bilstödet målgrupper, prövar Försäkringskassan detta även i nuläget i många fall. I ärenden där den försäkrade enbart ansöker om anpassningsbidrag för körträning efter genomförd anpassning av bilen ökar förvaltningskostnaderna något.

Ändringar i 52 kap. 19 a § andra stycket SFB bedöms leda till en viss minskning av förvaltningskostnaderna. Det beror på att Försäkringskassan, i de ärenden som berörs, inte behöver pröva om en anordning är att anse som standardutrustning eller normalt förekommande tilläggsutrustning eller om det i ett sådant fall finns särskilda skäl att ändå lämna anpassningsbidrag till anordningen.

Införandekostnader

Försäkringskassan bedömer att det inte uppstår några nämnvärda införandekostnader till följd av förslagen.

Löpande kostnader

Den ökning av förvaltningskostnaderna som ändringen i 52 kap. 10 § SFB bedöms medföra, är inte lika stor som minskningen av förvaltningskostnaderna som ändringen i 52 kap. 19 a § andra stycket SFB bedöms leda till.

Försäkringskassan bedömer sammantaget att de nu föreslagna ändringarna leder till en viss minskning av förvaltningskostnaderna.

Försäkringskostnader

Försäkringskostnaderna för anpassningsbidrag för körträning efter genomförd anpassning bedöms kunna minska marginellt.

Det gjordes ändringar i 52 kap. 19 a § SFB i samband med 2020 års reform. Det är därför för tidigt att avgöra om försäkringskostnaderna kommer att påverkas av den nu föreslagna ändringen. Detta eftersom det är oklart i hur många fall som denna bedömning skulle bli aktuell enligt det nu gällande

regelverket. Det är dock möjligt att den föreslagna ändringen kan leda till en viss ökning av försäkringskostnaderna.

Försäkringskassan bedömer sammantaget att ändringarna kan leda till en marginell ökning av försäkringskostnaderna.

Konsekvenser för felaktiga utbetalningar

Förslagen bedöms inte medföra några konsekvenser för risken för felaktiga utbetalningar.

Ikraftträdande

Försäkringskassan föreslår att de nya bestämmelserna träder i kraft så snart som möjligt.

Beslut i detta ärende har fattats av rättschef Mikael Westberg i närvaro av avdelningschef Marie Axelsson och verksamhetsområdeschef Gerda Lind. Föredragande har varit Malin Persson.

Mikael Westberg

Malin Persson